

Plak asseblief die
strepieskode-etiket hier

PUNTE-
TOTAAL

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

ONTWERP: VRAESTEL I

EKSAMENNUMMER

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tyd: 3 uur

100 punte

DATAVASLEGGING	Nasiener	Moderator	Kontroleur		
Vraag 1				/6	
Vraag 2				/8	
Vraag 3				/8	
Vraag 4				/8	
TOTAAL AFDELING A (30)				/30	
AFDELING A nasiener se voorletters					
Vraag 5				/30	
TOTAAL AFDELING B (30)				/30	
AFDELING B nasiener se voorletters					
Vraag 6				/20	
Vraag 7				/20	
Vraag 8				/20	
TOTAAL AFDELING C (40)				/40	
AFDELING C nasiener se voorletter					
TOTAAL				/100	

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 32 bladsye en 'n Kleurbylaag van 5 bladsye (i-v). Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
  2. Hierdie vraestel bestaan uit drie afdelings:

AFDELING A Ontwerpgeletterdheid – Taal van Ontwerp	30 punte
AFDELING B Ontwerp in Konteks – Histories	30 punte
AFDELING C Ontwerp in Konteks – Kontemporêr	40 punte
  3. Lees die vraestel noukeurig deur voordat enige vrae beantwoord word.
  4. Daar is keuses in sommige vrae in hierdie vraestel.
  5. Maak seker dat jy **die instruksies volg** wat in elke vraag gegee word.
  6. **Beantwoord AL die vrae op die vraestel en handig dit aan die einde van die eksamen in. Onthou om jou eksamennommer in die ruimte wat hierbo verskaf is, te skryf.**
  7. Gebruik die puntetoekenning om te bepaal hoeveel tyd aan elke vraag spandeer moet word. Een punt word vir elke **gestaafde feit** toegeken.
  8. **Moet NIE** dieselfde feite en voorbeelde vir verskillende vrae **herhaal nie OF** voorbeelde wat in die vraag voorkom as deel van jou antwoorde gebruik nie, tensy jy spesifiek gevra word om dit te doen.
  9. **Onderstreep** die name van ontwerpers en hul werke in **Afdelings B en C**.
  10. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
  11. In Afdeling C in vrae wat met .1, .2, en .3 eindig, gebruik toepaslike ontwerpers van die Voorbereidende Taak. In vrae wat met .4 eindig, gebruik gefokusde ontwerpers van die GTA-taak.
  12. Drie blanko bladsye (bladsy 30 tot 32) word aan die einde van die vraestel ingesluit. Indien jy te min spasie vir 'n antwoord het, gebruik hierdie bladsye. Dui die nommer van jou antwoord duidelik aan as jy hierdie ekstra spasie gebruik.
-

AFDELING A   ONTWERPGELETTERDHEID – TAAL VAN ONTWERP**VRAAG 1   DIE ONTWERPPROSES**

- 1.1   Beskryf die tipe ontwerpproses wat jy in jou praktiese eksamen gebruik het, deur TWEE voordele van die gebruik van hierdie tipe ontwerpproses te noem.

---

(2)

- 1.2   Gee TWEE redes vir 'n ontwerpstudent om proefmodelle of ontwerpmodelle te maak voordat hulle hul produk maak. Skryf twee gemotiveerde stellings neer.

---

(2)

- 1.3   Verduidelik EEN doel van die gebruik van inligtingsgrafika.

---

(1)

1.4 Verduidelik EEN doel vir die maak van 'n stemmingsbord.

---

(1)
[6]

VRAAG 2 ONTWERPKOMMUNIKASIE

Verwys na **PRENT A en B** in die Kleurbylaag.

2.1 Beantwoord die volgende vrae deur na **PRENT A** te verwys en die volgende stelling te lees.

Die advertensie vir Cadbury se Mini-eiers gebruik ironie om aandag op die gewildheid daarvan te vestig.

2.1.1 Wat word met *ironie* bedoel?

---

(1)

2.1.2 Evalueer die bydrae wat tipografie tot die beoogde ironie lewer. Gee TWEE redes vir jou evaluasie.

---

(2)

2.2 Bestudeer die gedrukte advertensie (**PRENT B**) van die Wêreldwaterdag se Kraanveldtog deeglik en beantwoord die vrae wat volg.

2.2.1 Beskryf en evalueer die ontwerper se gebruik van kleur in die Wêreldwaterdag se Kraanveldtog wat in 2012 deur Elektra vir Wêreldwaterdag geborg is.

---

(2)

2.2.2 Maak TWEE gemotiveerde stellings oor die simboliese verwysing wat die ontwerper gebruik het om die veldtog se boodskap oor te dra.

---

(2)

2.2.3 "22 Maart – Wêreldwaterdag. Die dag om te onthou waaruit ons bestaan", word as wit op blou in swaargewig vetdruk getoon. Watse uitwerking het hierdie keuse van tipografie op die ontwerp?

---

(1)
[8]

VRAAG 3 VISUELE ONTLEDING

Verwys na **PRENT C en D** in die Kleurbylaag en beantwoord die vrae wat volg. Ontleed die ontwerp, en maak seker jy bespreek die werklike ontwerp en nie die foto as 'n beeld nie.

- 3.1 Vul die tabel wat volg in. Identifiseer en ontleed DRIE ontwerpbeginsels wat met elkeen van die gegewe ontwerpelemente in **PRENT C** werk. Jy mag 'n ontwerpbeginseel net een keer gebruik. Jy mag nie na beklemtoning as 'n ontwerpbeginseel verwys nie. Jy mag nie enige Gestalt-beginsels in jou antwoord gebruik nie. Jy mag nie enige ontwerpelemente as 'n ontwerpbeginseel in jou antwoord gebruik nie.

Ontwerp-elemente:	Identifiseer en ontleed DRIE ontwerpbeginsels.
Die deksel-losmaakknoppie is op 'n kleiner ovaal kolletjie geplaas, wat binne 'n groter ovaal vorm geleë is. Die langste as van die kleiner ovaal is loodreg (teen 90 grade) op die langste as van die deksel se ovaal vorm geplaas.	<p>Voorbeeld: Beginseel: Beklemtoning Die grootte, posisie, oriëntering en kleur van die kolletjie trek die aandag daarna, aangesien dit noodsaaklik vir die gebruik van die Easy Vera-ketel is.</p>
Element: Tekstuur Die oppervlakke van die ketels is gepoleer, glad en weerkaatsend.	3.1.1 Beginseel:
	Ontleding:

<p>Element: Lyn</p> <p>Die lyn wat gebruik is, is glad en volg voorspelbare, geometriese kurwes en reguit buitelyne.</p>	3.1.2 Beginsel:
	Ontleding:
<p>Element: Vorm</p> <p>Die liggaam van die ketel is kegelvormig, met die bokant skuins afgesny. Dit lyk ook of die liggaam bo die oppervlak sweef, maar in werklikheid staan dit op 'n kleiner swart skyf wat die elektrisiteitstoevoer daaraan verbind.</p>	3.1.3 Beginsel:
	Ontleding:

(6)

- 3.2 Evalueer die uitwerking van die figuur/grond-verhoudings (as 'n Gestalt-beginsel) op die plakkaat vir die *Moon Knight*-reeks (**PRENT D**).

---

(2)
[8]

VRAAG 4   ONTWERP IN 'n SAKEKONTEKS

Verwys na die **IKEA-GEVALLESTUDIE** in die Kleurbylaag en beantwoord die vrae wat volg.

- 4.1   Gee een voorbeeld van *korporatiewe maatskaplike verantwoordelikheid* uit die uittreksel.

---

(1)

- 4.2   Verduidelik met behulp van 'n voorbeeld uit die uittreksel hoe *etiese verbruikerswese* en *tendensvoorspelling verbruikers se koopgedrag* kon verander het. Maak seker jy toon jou begrip van *etiese verbruikerswese*, *tendensvoorspelling* en *verbruikers se koopgedrag* deur omskrywings van hierdie konsepte te verskaf.

---

(4)

- 4.3   Pas die konsep *produkverspreiding* op die **IKEA-GEVALLESTUDIE** toe.

---

(1)

- 4.4 Pas die konsepte *massa-aanpassing* en *ervaringsekonomie* toe op een voorbeeld uit die gevallestudie. Toon jou begrip van albei konsepte.

---

(2)
[8]

30 punte

AFDELING B   ONTWERP IN KONTEKS – HISTORIES**VRAAG 5**

Beantwoord Vraag 5 in opstelmaat. Drie en 'n halve bladsye is die voorgestelde lengte van die opstel, afhangend van jou handskrif. Stel jou standpunt in die inleiding en gaan voort om die vraag deur die hele opstel direk te behandel. Onderstreep die name van ontwerpers en ontwerpe.

AFDELING B								
Vraag 5: Ontwerp in Historiese Konteks								
Struktuur (S)	Logiese vloei van inleiding, liggaam, gevolgtrekking							
	Inleiding/Gevolgtrekking		Lengte				2	
	0	1	0	1				
Konteks (K)	Gesikte kontekstuele relevansie vir die antwoord. 7 punte maks.: Kontekstuele kenmerke van beweging (3 punte maks.) Tematiese konteks hou verband met die vraag (4 punte maks.)							
	Teenontwerp/Hoë Tegnologie/Memphis/Postmodernisme/ Dekonstruksie						7	
	Beweging (1)		Beweging (2)		Beweging (3)			
	Kontekstueel	0	1	0	1	0		1
Tematies	2	3/maks.	2	3/maks.	2	3/maks.		
Inhoud/Feite (F)	Name van ontwerpers en ontwerpe 3 punte maks.: naam van ontwerpers (korrek gespel en onderstreep) 6 punte maks.: 2 name van werke/ontwerpe (korrek gespel en onderstreep)							
	Beweging (1)		Beweging (2)		Beweging (3)		9	
	Ontwerper	0	1	0	1	0		1
Ontwerpe	1	2	1	2	1	2		
Ontleding (O)	Gedetailleerde bespreking van strategiese werke met betrekking tot invloede en kenmerke wat op ontwerpvoorbeelde toegepas is. Spesifieke waarneming van visuele geletterdheid en toepassing van kenmerke van die beweging/stelling/konteks op ontwerpe. 3 punte maks per ontwerp: minstens een werk per ontwerper volledig bespreek (2 ontwerpe per ontwerper) maks. 9 punte							
	Beweging (1)		Beweging (2)		Beweging (3)		9	
	0	1	0	1	0	1		
	2	3	2	3	2	3		
Terminologie (T)	Toepaslike gebruik van uitstekende konsepte onderstreep met 'n demonstrasie dat die konsep in die korrekte gebruik verstaan is of omskrywing tussen hakies.							
	1		2		3		3	
TOTAAL							30	

Tema: *Eklektisisme en Pluralisme*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

30 punte

AFDELING C   ONTWERP IN KONTEKS – KONTEMPORÊR

Beantwoord TWEE vrae in hierdie afdeling.

Moet nie dieselfde inligting in verskillende antwoorde herhaal nie.

Formateer alle antwoorde in paragraafformaat.

Antwoorde vir 6.1, 6.2, 6.3/7.1, 7.2, 7.3/8.1, 8.2, 8.3 MOET op die Voorbereidende Taak gegrond word, en slegs voorbeelde uit die Voorbereidende Taak mag gebruik word.

Antwoorde vir 6.4, 7.4, 8.4 MAG NIE voorbeelde uit die Voorbereidende Taak gebruik nie, maar slegs Gefokusde ontwerpers van die GTA.

Rubriek van toepassing op Vraag 6.4, 7.4 en 8.4.

		Omskrywing	Plaaslik		Internasionaal		Totaal
N	4.1	Name van ontwerpers	–	1	1		2
F	4.2	Titels en kort beskrywing van werke	–	1	1		2
A	4.3	Kontekstuele ontleding van ontwerp	–				4
R	4.4	Tematiese ontleding en omskrywing van konsep	1	1	2	1	2
				maks.		maks.	4

VRAAG 6   ONTWERP IN 'n OMGEWINGSKONTEKS

- 6.1 Pas die konsep *wieg-tot-graf-ontleding* toe op een ontwerper se werk wat in die omgewingskonteks met die tema van Verbind/Verbreek/Herverbind verband hou. Omskryf in jou antwoord wat bedoel word met die *wieg-tot-graf-ontleding*. Dui die naam van die ontwerper en ontwerp waarna jy verwys duidelik aan.

---

(2)

- 6.2 Evalueer die rol wat *bionabootsing* op *materiaalingenieurswese* kan hê. Gee 'n voorbeeld van 'n ontwerper en ontwerp wat jou evaluasie ondersteun. Demonstreer jou begrip van albei konsepte in jou voorbeeld.

---

(3)

- 6.3 Verduidelik hoe *biofiliese-ontwerp* kan bydra tot *ontwerp vir lang lewensduur (D4L)*. Omskryf albei konsepte en ondersteun jou verduideliking met behulp van 'n toepaslike ontwerper en ontwerp.

---

(3)

6.4 *Hedonistiese volhoubaarheid* help gebruikers om hul omgewingsimpak te verminder en om verbinding/verbreking/herverbinding te geniet.

6.4.1 Noem TWEE ontwerpers (EEN plaaslik en EEN internasionaal) wat *hedonistiese volhoubaarheid* in hul ontwerpproses gebruik het.

---

(2)

6.4.2 Noem EN beskryf EEN ontwerp deur elke gekose ontwerper om jou antwoord op Vraag 6.4.1 te ondersteun.

---

(2)

6.4.3 Skryf 'n **kontekstuele ontleding** van EEN van die ontwerpe wat jy vir Vraag 6.4.2 gekies het. Verduidelik hoe hierdie ontwerp met die omgewingskonteks verband hou. Dui aan watter ontwerp jy ontleed.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(4)

6.4.4 Skryf 'n **tematiese ontleding** van hoe albei die ontwerpe wat jy vir Vraag 6.4.2 gekies het, *hedonistiese volhoubaarheid* met die tema Verbind/Verbreek/Herverbind in verband bring. Toon jou begrip van *hedonistiese volhoubaarheid* in jou ontleding deur 'n omskrywing van die konsep te verskaf.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(4)
[20]

EN/OF

VRAAG 7   ONTWERP IN 'n SOSIALE KONTEKS

- 7.1   Pas die konsep *stedelike akupunktuur* toe op een ontwerper se werk wat in die sosiale konteks met die tema Verbind/Verbreek/Herverbind verband hou. Omskryf in jou antwoord wat *stedelike akupunktuur* beteken. Dui die naam van die ontwerper en die ontwerp waarna jy verwys duidelik aan.

---

(2)

- 7.2   Evalueer die rol wat *toegang tot inligting* in ontwerp vir *transformerende opvoeding* kan speel. Gee 'n voorbeeld van 'n ontwerper en 'n ontwerp wat jou evaluasie ondersteun. Demonstreer jou begrip van albei konsepte in jou voorbeeld.

---

(3)

7.3 Verduidelik hoe *ontwerpkoöperasies* ontwerp met 'n fokus op *sosiale ontwikkeling* kan beïnvloed. Omskryf albei konsepte en bespreek 'n toepaslike ontwerpvoorbeeld en noem die ontwerper en ontwerp.

[illegible]

(3)

7.4 Om vir *billike toegang* te ontwerp kan geleenthede vir mense skep om te herverbind nadat hulle verbinding verbreek is.

7.4.1 Noem TWEE ontwerpers (EEN plaaslik en EEN internasionaal) wat by ontwerp vir *billike toegang* betrokke was om in die sosiale konteks te verbind/verbreek/herverbind.

---

(2)

7.4.2 Noem EN beskryf EEN ontwerp deur elke gekose ontwerper om jou antwoord op Vraag 7.4.1 te ondersteun.

---

(2)

7.4.3 Skryf 'n **kontekstuele ontleding** van EEN van die ontwerpe wat jy vir Vraag 7.4.2 gekies het. Verduidelik hoe hierdie ontwerp met die sosiale konteks verband hou.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(4)

7.4.4 Skryf 'n **tematiese ontleding** van hoe albei ontwerpe wat jy vir Vraag 7.4.2 gekies het *billike toegang* met die tema Verbind/Verbreek/Herverbind in verband bring. Toon jou begrip van *billike toegang* deur die konsep in jou ontleding te omskryf.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(4)
[20]

EN/OF

VRAAG 8   ONTWERP IN 'n KULTURELE KONTEKS

- 8.1   Pas die konsep *diaspora* toe op een ontwerper se werk wat met die tema Verbind/Verbreek/Herverbind in die kulturele konteks verband hou. Omskryf in jou antwoord wat met *diaspora* bedoel word. Dui die naam van die ontwerper en ontwerp waarna jy verwys duidelik aan.

---

(2)

- 8.2   Evalueer die rol wat *kulturele bevoegdheid* in *plekmaak* kan speel. Gee 'n voorbeeld van 'n ontwerper en ontwerp wat jou evaluasie ondersteun. Demonstreer jou begrip van albei konsepte in jou voorbeeld.

---

(3)

- 8.3 Verduidelik hoe die *ambagsmatige ontwerp* tot *saamgestelde identiteit* kan bydra. Omskryf albei konsepte en ondersteun jou verduideliking met behulp van 'n toepaslike ontwerper en ontwerp.

---

(3)

- 8.4 **Stelling:** Ontwerpers wat krities by Verbind/Verbreek/Herverbind betrokke geraak het, kan tot *revisionisme* bydra.

- 8.4.1 Noem TWEE ontwerpers (EEN plaaslik en EEN internasionaal) wat op hierdie manier tot *revisionisme* bygedra het.

---

(2)

- 8.4.2 Noem EN beskryf EEN ontwerp deur elke gekose ontwerper om jou antwoord in Vraag 8.4.1 te ondersteun.

---

(2)

8.4.3 Skryf 'n **kontekstuele ontleding** van EEN van die ontwerpe wat jy vir Vraag 8.4.2 gekies het. Verduidelik hoe hierdie ontwerp met die kulturele konteks verband hou.

[illegible]

(4)

8.4.4 Skryf 'n **tematiese ontleding** van hoe albei ontwerpe wat met *revisionisme* verbind word en wat jy vir Vraag 8.4.2 gekies het met die tema Verbind/Verbreek/Herverbind verband hou. Toon jou begrip van *revisionisme* in jou ontleding deur 'n omskrywing van die konsep te verskaf.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(4)
[20]

40 punte

Totaal: 100 punte

BYKOMENDE SPASIE (ALLE VRAE)

ONTHOU OM DUIDELIK BY DIE VRAAG AAN TE DUI DAT JY DIE BYKOMENDE SPASIE GEBRUIK HET OM TE VERSEKER ALLE ANTWOORDE WORD NAGESIEN.

[illegible]

[illegible]

[illegible]